

різних професій).

7. Спеціальна компетентність (готовність на основі внутрішніх ресурсів самостійно аналізувати і практично вирішувати нестандартні професійні завдання і проблеми; визначає підготовку фахівця до виконання конкретної для даної сфери діяльності; конкретизує об'єкт і предмет праці).

Зіставляючи представлену модель з моделями, описаними в науковій літературі, можна знайти в них дещо спільне (соціальна, загальнонаукова компетентності), але є й відмінності. В даній моделі фахівця з'являються аналітично-рефлексивна, організаційно-управлінська компетентності. До того ж вказані компетентності набувають дещо іншого змістовного наповнення.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. З огляду на викладене та зважаючи на недостатню розробленість зазначеної проблематики, варто зазначити, що вихідними для побудови компетентнісної моделі фахівця є такі компетентності як соціальна, загальнонаукова, індивідуально-особистісна, організаційно-управлінська, аналітично-рефлексивна, загальнопрофесійна, спеціальна тощо. Перспективи подальших наукових пошуків можуть бути пов'язані з визначенням ієрархії та взаємозв'язків елементів компетентнісної моделі фахівця.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зінковський Ю. Стандартизація освіти як імператив реформування вищої школи / Ю. Зінковський // Вища школа. – 2010. – № 1. – С. 24–30.
2. Князян М. О. Компетентнісна модель професійної підготовки майбутніх фахівців / М. О. Князян // Теорія та методика навчання та виховання. – 2013. – Вип. 33. – С. 59–67.
3. Шадриков В. Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный

подход / В. Д. Шадриков // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 4. – С. 28–31.

REFERENCES

1. Zinkovskiy, Yu. (2010). *Standartyzatsiia osvity yak imperatyv reformuvannia vyshchoi shkoly*. [The standardization of education as an imperative for the reform of higher education]. Kyiv.
2. Kniazian, M. O. (2012). *Kompetentnisna model profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv*. [The competence model of the professional training of future specialists]. Kharkiv.
3. Shadrykov V. D. (2004). *Novaia model spetsyalista: ynnovatsyonnaia podhotovka y kompetentnostnyy podkhod* (2004). [The new model of specialist: the innovative training and the competence approach]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛЕЩЕНКО Геннадій Анатолійович –

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри пошуку, рятування, авіаційної безпеки та спеціальної підготовки Льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: теоретичні та методичні основи професійної підготовки майбутніх авіаційних фахівців, формування їх професійної надійності.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LESHCHENKO Hennadii Anatoliyovych –

Doctor of Pedagogical Sciences, Lecturer, Head of the Department of Search, Rescue, Aviation Safety and Special Training of the Aircraft Academy of the National Aviation University.

Circle of scientific interests: the theoretical and methodical principals of the professional training of future aviation specialists, formation of their professional reliability.

*Рецензент – д. п. н. професор Радул В. В.
Стаття надійшла до редакції 23. 09. 2018 р.*

УДК 377.36.011.3-051:811.111(438)

САВЧЕНКО Наталія Сергіївна –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, e-mail: nataliy-savchenko@yandex.ua

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЛЬЩІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Актуальність дослідження зумовлена розвитком інтеграції вищої освіти України до європейської освітньої системи в умовах приєднання до

Болонського процесу. Одним із важливих завдань сучасної вищої освіти є суттєве оновлення її змісту, пошук, створення та застосування найефективніших сучасних форм і методів навчання для забезпечення високої

якості знань студентів. Актуальність вивчення англійської мови у Польщі ґрунтується на тих політичних, соціально-економічних та культурних зрушеннях, які відбулися у цій країні після входження до Європейського союзу (далі – ЄС). Ліквідація промислових, торгових, культурних кордонів, приєднання до Болонського процесу сприяла розвитку можливостей поляків до працевлаштування, отримання освіти в інших країнах – членах ЄС. Окрім того, розширення економічних та культурних зв'язків Польщі з цими країнами, заснування міжнародних організацій, фірм та офісів на її терені вимагає від багатьох поляків обов'язкового знання іноземної мови. Як зауважує доктор Гжегож Шпевак, на сьогодні під час працевлаштування недоречно акцентувати на знанні англійської мови, оскільки для переважної кількості посад на сучасних підприємствах і організаціях це є природнім [13]. Зазначені інтеграційні процеси обумовили нові вимоги до підготовки вчителів англійської мови у вищих навчальних закладах Польщі.

Слід зауважити, що ця країна має глибокі традиції у галузі освіти і підготовки вчителів та сформовану систему вищих педагогічних навчальних закладів. Однак у них немає іншого вибору, ніж адаптуватися до умов глобалізації, європеїзації, демографії, які висуває сучасне суспільство [12]. Тому вища освіта, зокрема й педагогічна, знаходиться у процесі інтенсивної трансформації, яка спрямована на становлення сучасної освіти, спрямованої на задоволення потреб як окремої людини у світлі її права на освіту, так і держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний науковий доробок щодо методології порівняльної педагогіки знаходимо у працях Б. Вульфсона, О. Заболотної, Н. Лавриченко, О. Локшиної, Н. Ничкало, Л. Пуховської, А. Сбруєвої, А. Яновського та ін. Важливого значення для розв'язання різних аспектів проблем професійної підготовки вчителів мають праці таких науковців, як: А. Алексюк, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, О. Коберник, Н. Кузьміна, В. Кузь, В. Майборода, Н. Побірченко, В. Сластьонін, М. Ярмаченко та ін. Цінними є дисертаційні дослідження з проблеми підготовки вчителів за кордоном таких вітчизняних дослідників, як В. Гаманюк, О. Голотюк, О. Кучай, Я. Морітз, О. Озерська та ін. Значний інтерес становлять праці українських науковців з проблем модернізації професійної підготовки вчителів англійської мови у вищих навчальних закладах (О. Бігіч, І. Закір'янова, Т. Зубенко, Н. Молодиченко, С. Ніколаєва, В. Пасинок, С. Тезікова та ін.) Наукові розвідки щодо

змісту і структури професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у різних країнах Європи подано у працях Н. Авшенюк, В. Базуриної, В. Баркасі, О. Голотюк, І. Задорожної та ін. Актуальні відомості щодо професійної підготовки польських учителів іноземної мови на теоретичному і практичному рівнях вивчають А. Вілкомірська, Е. Віщіцька, М. Висоцька, С. Вішневська, Ф. Груша, Е. Завадзька, Г. Квятковська, Г. Коморовська, Г. Матез, В. Пфайфер, Й. Рокіта та ін. У контексті нашого дослідження важливими є напрацювання таких польських учених, як Ч. Банах, К. Денек, З. Квечінський, Г. Квятковська, Т. Левовицький, В. Оконь, Д. Обідняк, М. Охманський, Д. Панковська, Й. Пекарський, Й. Полтужицький, Х. Хамер та ін.

Мета статті: здійснити аналіз системи підготовки учителів англійської мови у ВНЗ Польщі та визначити особливості цього процесу в умовах реформування системи вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні тема підготовки фахівців у вищих навчальних закладах Польщі у цілому та педагогічних, зокрема, є актуальною для наукових доробок як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Так, аналізу системи вищої освіти Республіки Польща після підписання Болонської декларації, характеристики особливостей навчального процесу у вищих навчальних закладах Польщі, детальному аналізу етапів навчання присвячені праці Г. В. Висоцької. Слушним і для вітчизняної вищої школи є проблема автономії вищих навчальних закладів, на якій акцентує науковець. Вона зауважує, що «автономія вищих навчальних закладів є необхідною умовою для побудови європейського простору вищої освіти. У Польщі склалися специфічні обставини, які певною мірою полегшили процес соціального переходу в цілому й трансформацію системи вищої освіти зокрема» [5]. Йдеться насамперед про закріплення у законі про вищу освіту та в інших законодавчих актів принципу дерегуляції вищої освіти, що суттєво обмежило вплив державних органів на цей сектор освіти.

А. К. Савіна, характеризуючи проблеми підготовки вчителів у Польщі для школи ХХІ століття, акцентує, що вища педагогічна освіта у цій країні орієнтована на підготовку фахівців, які володіють новими компетенціями, інтегрованими знаннями, творчих і відкритих до інноваційних процесів. Слушним є аналіз питання щодо залежності освіти та кар'єрного росту вчителя. Саме перспектива останнього створює для вчителя, який отримав ступінь бакалавра, позитивну

мотивацію для систематичного удосконалення та підвищення рівня своєї професійної кваліфікації [10].

Структура і зміст педагогічної освіти в Польщі є предметом дослідження Т. Є. Кристопчук [7]. Цінність праць ученої полягає насамперед у тому, що вони містять значний аналіз доробок польських науковців щодо проблем розвитку освітніх систем у країнах ЄС, професійної підготовки і педагогічної діяльності вчителів у Польщі, загальні концепції та підходи до формування стандартів професійної підготовки вчителів, підвищення кваліфікації, деонтологічні та теологічні проблеми.

Ретроспективному аналізу розвитку вищих педагогічних шкіл Республіки Польща (у період 90-х років ХХ століття на початку ХХІ століття) присвячені праці К. М. Біницької [1], теоретичному аспектові розвитку педагогічної науки Республіки Польща – праці Ю. В. Гришук, яка стверджує, що дослідження розвитку вищої педагогічної освіти у Республіці Польщі, яка пройшла шлях від постсоціалістичної держави до члена ЄС, має фундаментальне значення для інтенсифікації освітніх реформ в Україні на національному та інституційному рівнях, що обумовлюється тісними історичними й культурними зв'язками та близьким геополітичним положенням країн [6].

Аналіз напрямів розвитку педагогічної думки у контексті досвіду освітньої системи Польщі в реформуванні та шляху до євроінтеграції, а також можливого творчого використання прогресивних ідей польського досвіду щодо розвитку креативності вчителів задля модернізації системи освіти України здійснено у працях В. В. Павленко [9].

До запровадження реформ навчальні плани і програми підготовки вчителів англійської мови у вищих навчальних закладах Польщі характеризували такі ознаки: переважання навчального змісту енциклопедичного характеру; надання переваги методу подачі знань, який передусім активізував функцію пам'яті, а менше – мислення; слабкі міжпредметні зв'язки, наприклад: між психологією і дидактикою, дидактикою і методиками викладання окремих дисциплін, методикою і педагогічними практиками; поширення застарілого змісту навчання, насиченого панівною ідеологією, який був догматичним і малоприслужним для застосування у шкільній практиці; переважання теоретичних знань над практичними [11].

Позбавлення вчителів іноземних мов широкого спектру сучасного педагогічного мислення спричинило чимало труднощів, пов'язаних з невмінням орієнтуватися на

особистість учня при викладанні навчальної дисципліни; вузьким баченням потреб і можливостей учнів; відсутністю співпраці з учнями та колективною відповідальністю.

Тому Польща, як і інші країни світу, у 90-х рр. ХХ століття провела реформування освітньої системи з урахуванням вимог ХХІ століття, коли нагальним завданням стало підвищення інтелектуального потенціалу молодого покоління.

Зasadничими принципами реформування підготовки вчителів англійської мови в Польщі стали: пристосування педагогіки до потреб конкретних груп, які вивчають іноземну мову; акцентування більшої уваги на комунікативних аспектах вивчення мови; застосування міжкультурного виміру; білінгвальні та мультилінгвальні підходи до освіти; використання нових технологій, відкритого та дистанційного навчання у підготовці вчителів та забезпечення майбутніх учителів знаннями щодо використання цих технологій; збільшення уваги до підготовки вчителя іноземних мов для початкової школи; європеїзація програм підготовки вчителів та вдосконалення компетентності вчителів іноземної мови тощо.

Дослідження питань системи підготовки вчителів, зокрема й англійської мови, у вищих навчальних закладах Польщі залишаються актуальними з огляду на реформи, що сьогодні відбуваються у цій сфері. Розглянемо основні з них.

Насамперед слід схарактеризувати сучасну систему підготовки вчителів англійської мови, яка існує в Польщі. При цьому слід зауважити, що відповідно до закону Республіки Польща «Про вищу освіту» [16] передбачено чотири етапи університетської освіти. Перший етап навчання – *licencjat* – здійснюється коледжами, навчальними закладами вищої професійної освіти (*Wyższe szkoły zawodowe*), а також вузами університетського типу. Слід зауважити, що процес включення коледжів до системи вищої освіти було розпочато у 2009 році і закінчено у 2015 році. У кожного навчального закладу цього типу було три шляхи реорганізації: приєднання до певного університету; стати самостійним закладом вищої професійної освіти (*Wyższe szkoły zawodowe*); залишитися школою поліцейською, яка дає професійну освіту [18]. Коледжі, які пропонують на сьогодні підготовку вчителів англійської мови з отриманням диплому бакалавра (*licencjata*) входять до складу університетів. Так, Університетський коледж з підготовки вчителів англійської мови у м. Варшаві (*UKKNJA English*) є складовою центру підготовки вчителів іноземних мов та європейської освіти Варшавського

університету, педагогічний коледж іноземних мов у Гданську входить до складу Гданського університету. Навчання у таких закладах за спеціальністю вчитель англійської мови триває три роки, по закінченні яких випускник може продовжити навчання як в університеті, до якого належить коледж, так і в будь-якому університеті Польщі за обраною спеціальністю.

Другий етап університетської освіти передбачає отримання кваліфікації магістр (Magister). Навчання на другому етапі організовується університетськими і неуніверситетськими вузами у вигляді єдиної програми, яка триває від п'яти до шести років, і додаткових курсів строком від півтора до двох років. Такі курси (*Studia poddyplomowe*) пропонують коледжі для осіб, які мають перший рівень освіти – бакалавр (licencjat). Університети готують учителів англійської мови за кваліфікацією магістр на підставі атестата про середню освіту протягом п'яти років. Випускники отримують кваліфікаційний рівень магістр після складання екзаменів та захисту магістерської роботи.

Надавати освіту за ступенем Doktor, що відповідає національному кандидат наук або доктор філософії (третій етап університетської освіти) та Doktor Habilitowany – національний рівень доктор наук (четвертий етап університетської освіти) можуть лише університети. Академічну ступінь Doktor можна отримати двома способами: за допомогою післядипломної освіти третього рівня, яке, як правило, триває чотири роки, або шляхом об'єднання професійної робочої діяльності з академічним дослідженням, а також написанням дисертації. Всі кандидати повинні мати професійний ступінь Magister або його еквівалент. Для отримання ступеня Doktor кандидат повинен подати й успішно захистити докторську дисертацію. Ступінь Doktor Habilitowany присвоюється викладацькому складу вищих навчальних закладів і дослідницьких організацій, а також окремим особам, які об'єднують дослідницьку роботу з професійною діяльністю [5].

Як бачимо, суттєвої різниці у ступеневій підготовці вчителів англійської мови в Україні та Польщі на сьогодні не існує. Різниця полягає у терміні підготовки. Так, за рівнем бакалавр на факультетах іноземної мови університетів України студенти навчаються 3 роки та 10 місяців, на відміну від Польщі – 3 роки, а за рівнем магістр – рік та 2 роки відповідно.

Однак, слід акцентувати на особливостях підготовки вчителів англійської мови у вищих закладах освіти Польщі. Насамперед йдеться про двопредметну спеціалізацію майбутніх фахівців. Вона відрізняється широким вибором

другої спеціалізації, яка включає другу іноземну мову, як правило, німецьку, французьку або іспанську; педагогіку; європейську освіту; історію та суспільствознавство; економіку та підприємництво; інформаційні технології тощо. Вищі педагогічні заклади освіти в Україні пропонують невеликий вибір другої спеціалізації – друга іноземна мова, переважно німецька; педагогіка та література.

Окрім того, особливістю підготовки фахівців педагогічних вищих навчальних закладів Польщі є залежність посад, які можуть обіймати випускники, від рівня їх кваліфікації. Актуальності це питання набрало останнім часом у зв'язку із розпорядження Міністерства національної освіти Польщі (Ministerstwo Edukacji Narodowej) щодо конкретних кваліфікацій, необхідних від вчителів від 01 серпня 2017 р. (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2017 r. poz. 1575) [14], яке набрало чинності з 01 вересня 2017 р.

Нове розпорядження було видане у зв'язку із необхідністю приведення у відповідність кваліфікаційних вимог до викладачів до: 1) сфери педагогічної освіти, яка здійснюється у системі вищої освіти на основі положень Постанови Міністра науки і вищої освіти від 17 січня 2012 р. Про стандарти освіти в межах підготовки до професії вчителя [15]; 2) нової шкільної системи, запровадженої з 2017/2018 навчального року відповідно до Закону від 14 грудня 2016 року – Про освіту (Dz.U. z 2017 r. roz. 59 ze zm.) [16].

На сьогодні в системі вищої освіти – відповідно до приписів Положення про стандарти освіти в межах підготовки до професії вчителя – навчання вчителя у навчальних закладах відповідно до I рівня освіти передбачає виключно підготовку до праці його у дитячих садках та початковій школі. Навчання за другим рівнем – магістра передбачає підготовку до праці у всіх типах шкіл і установ.

Після зміни кваліфікаційних приписів, що виникають з положень про стандарти підготовки вчителів, випускники філологічного факультету за спеціальністю англійська мова, що навчалися за першим рівнем освіти (бакалавр), будуть мати право обіймати посаду вчителя англійської мови в дитячих садках і початкових школах. Нагадаємо, що до змін законодавства вони мали право працювати, окрім того, в ліцеях, гімназіях, базових професійно-технічних училищах. Для порівняння, на сьогодні, відповідно до Освітньої програми підготовки

здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (англійська / німецька / французька мова та література), бакалавр середньої освіти може працювати в освітній галузі; на викладацьких посадах у загальноосвітніх навчальних закладах [8].

Випускники вищих педагогічних закладів освіти, які навчалися за другим рівнем освіти – магістр, будуть мати кваліфікацію, що дозволяє обіймати посади вчителя в усіх типах шкіл: гімназіях, загальноосвітніх школах, школах поліцейських, бізнес-школах першого та другого ступенів, технікумів, навчально-виховних комплексів, установи, які забезпечують догляд та освіту учнів при навчанні за межами місця постійного проживання тощо.

Зрозуміло, що такі зміни викликали багато дискусій та запитань щодо становища вчителів, які уже давно працюють на певних посадах. Окрім того, окремі проблеми торкнулися й молодих фахівців, які мають рівень магістра. Однак, як свідчить практика, доволі часто випускники обирають навчання у магістратурі за іншим фахом. У такій ситуації, якщо особа працює за спеціальністю, якій відповідає рівень бакалавр, то також можуть виникнути проблеми, хоча, по суті, така особа має освітній рівень магістра. Поширеною також є практика, коли особи, що мають вищу педагогічну освіту та отримують знання з англійської мови

У цій ситуації слід віддати належне Міністерству національної освіти Польщі, яке дуже коректно підійшло до вирішення визначених питань, передбачивши у розпорядженні положення, яке закріплює, що всі зміни, зазначені у цьому нормативно-правовому акті стосуються лише тих осіб, які закінчують навчання після набрання чинності цього розпорядження.

На нашу думку, ідея розмежування посад, які можуть обіймати випускники вищих педагогічних закладів освіти залежно від набутого освітнього рівня є слушною. Вона акцентує, по-перше, на різниці у теоретичній, методичній та науковій підготовці спеціалістів освітніх рівнів бакалавр та магістр; по-друге, є позитивною мотивацією для отримання освітнього рівня магістр.

Важливим надбанням університетської освіти в Польщі у цілому та підготовки учителів англійської мови, зокрема, є міжнародні програми обміну студентів, найбільш поширеною серед яких є Erasmus +. Аналіз офіційних веб-сайтів вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку студентів за напрямом англійська філологія свідчить про наявність інформації щодо можливості студентів виїжджати до вищих навчальних

зкладів Європи з метою реалізації частини навчання за кордоном.

Так, наприклад, Університет соціальних та гуманітарних наук м. Варшава має більше 100 угод із закордонними університетами, у тому числі у Великобританії, Німеччині, Іспанії, Бельгії, Нідерландах, а також Греції та Хорватії; Університет Жешувський (м. Жешув) пропонує обмін студентами вищих навчальних закладів Бельгії, Італії, Румунії, Іспанії, Словаччини, Чехії, Македонії, Литви, Хорватії; Сілезький університет (м. Катовіце) має понад 1000 угод про співпрацю з університетами, дослідницькими підрозділами та підприємствами з-за кордону, завдяки яким реалізується велика кількість наукових проектів та міжнародних програм обміну для студентів та співробітників. Як приклад, у цьому університеті міжнародне співробітництво здійснюють відділ міжнародної співпраці, бюро програми Erasmus, бюро міжнародної мобільності, бюро співпраці з іноземними студентами. При чому умови навчання та проходження практики за міжнародними програмами не є дуже матеріально витратними для студентів.

Для порівняння, Тернопільський педагогічний університет пропонує співпрацю з трьома навчальними закладами Польщі за програмою «Подвійний диплом» (з них, один для студентів факультету філології) та одним в Австрії [3], веб-сайт Київського університету ім. Б. Грінченка [2] містить інформацію про різні міжнародні гранти та стипендії, однак всі вони стосуються молодих науковців, кандидатів наук, а не студентів. У 2016 році Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка уклав 8 договорів про співробітництво в галузі академічної мобільності студентів та викладачів, проведення спільних наукових, освітніх і культурних проектів, участі в наукових конференціях та у програмі Erasmus+ із навчальними закладами іноземних держав: Туреччина, Словаччина, Польща, Бельгія [4]. Як правило, таке співробітництво обмежується перебуванням викладачів за кордоном, публікаціями у збірниках наукових праць ВНЗ-партнерів, спільними дослідними роботами.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, вивчення досвіду підготовки учителів англійської мови у ВНЗ Польщі свідчить про позитивні надбання у цій сфері, які можуть бути запозичені до системи підготовки відповідних фахівців у вітчизняних вищих педагогічних закладах освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Біницька К. М. Розвиток вищих педагогічних шкіл в Республіці Польща (70-90-ті роки ХХ ст.): ретроспективний аналіз /

К. М. Біницька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2010. – № 1. – С. 178–182.

2. Веб-сайт Київського університету ім. Б. Грінченка. URL: <http://kubg.edu.ua/>

3. Веб-сайт Тернопільського педагогічного університету. URL: <http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/mignarodnij.php>

4. Веб-сайт Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. URL: <http://www.cuspu.edu.ua/ua/>

5. Висоцька Г. В. Система вищої освіти у Республіці Польща / Г. В. Висоцька // Гілея. – К., 2016. – Вип. 106 (№ 3). – С. 375–378.

6. Гришук Ю. В. Педагогічна освіта у Республіці Польща як об'єкт міждисциплінарного дослідження / Ю. В. Гришук // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2016. – Випуск 3–4 (48–49). – С. 67–89.

7. Кристопчук Т. Є. Система педагогічної освіти в країнах Європейського Союзу: спільні та відмінні риси / Т. Є. Кристопчук // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер.: Педагогіка. – 2012. – Т. 209, Вип. 197. – С. 121–126.

8. Освітня програма підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (англійська / німецька / французька мова та література). – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2016. – 15 с.

9. Павленко В. В. Особливості підготовки майбутнього вчителя в республіці Польща в контексті полікультурного підходу / В. В. Павленко // Проблеми освіти: Збірник наукових праць. – Вип. 82. – Вінниця-Київ, 2015. – С. 196–203.

10. Савіна А. К. Польща: проблеми підготовки учителів для школи XXI століття / А. К. Савіна // Вестник Университета РАО. – 2008. – № 1. – С. 73–81.

11. Kwasnica R. Wprowadzenie do myślenia o wspomaganianiu nauczycieli w rozwoju // Studia Pedagogiczne, LXI. „Z zagadnień pedeutologii i kształcenia nauczycieli / R. Kwasnica ; pod. red. H. Kwiatkowskiej, T. Lewowickiego. – Warszawa, 1995.

12. Marek Kwiek, 2010. Transformacje uniwersytetu. Zmiany instytucjonalne i ewolucje polityki edukacyjnej w Europie, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

13. Marta Tomaszewicz Jak świat mówi po angielsku? Polska w czołówce. URL: <http://www.newsweek.pl/styl-zycia/jak-polacy-mowia-po-angielsku-ranking-znajomosci-angielskiego.artykuly,373514,1.html>

14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2017

r. poz. 1575).

URL: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2017/1575/1>

15. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20120000131>

16. USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203) URL: <https://www.prawo.vulcan.edu.pl/przegdok.asp?qdatprz=akt&qplikid=4186>

17. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. nr 164, poz. 1365 – tekst z dn. 05.11.2014 r. ujednolicony przez Kancelarię Sejmu RP)

18. Jacek Hołub. Kolegium języków będzie zamknięte. Co dalej? URL: http://torun.wyborcza.pl/torun/1,48723,7352415,Kolegium_jezykow_będzie_zamknięte_Co_dalej_.htm?disableRedirects=true

REFERENCES

1. Binyts'ka, K. M. (2010). *Rozvytok vyshchyykh pedahohichnykh shkyl v Respublitsi Pol'shcha (70-90-ti roky KhKh st.)*. [Development of higher pedagogical schools in the Republic of Poland (70-90s of the XX century): retrospective analysis]. Ternopil.

2. *Web-sayt Kyiviv's'koho universytetu im. B. Hrinchenka*. [Web site of the Kiev University named after B. Grinchenko]. URL: <http://kubg.edu.ua/>

3. *Web-sayt Ternopil's'koho pedahohichnoho universytetu*. [Website of Ternopil Pedagogical University]. URL: <http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/mignarodnij.php>

4. *Web-sayt Tsentral'noukrayins'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Vynnychenka*. [Website of the Central Ukrainian State Pedagogical University named after V. Vynnychenko]. URL: <http://www.cuspu.edu.ua/ua/>

5. Vysots'ka, H. V. (2016). *Systema vyshchoyi osvity u Respublitsi Pol'shcha*. [The system of higher education in the Republic of Poland]. Kyiv.

6. Hryshchuk, Yu.V. (2016). *Pedahohichna osvita u Respublitsi Pol'shcha yak ob'yeht mizhdystyplinarnoho doslidzhennya*. [Pedagogical education in the Republic of Poland as an object of interdisciplinary research]. Kyiv.

7. Krystopchuk, T. Ye. (2012). *Systema pedahohichnoyi osvity v krayinakh Yevropeys'koho Soyuzu: spil'ni ta vidminni rysy*. [The system of pedagogical education in the countries of the European Union: common and distinctive features]. Kyiv.

8. *Osvitnya prohrama pidhotovky zdobuvachiv pershoho (bakalavr's'koho) rivnya vyshchoyi osvity spetsial'nosti 014 «Serednya osvita (anhliys'ka / nimets'ka / frantsuz'ka mova ta literatura)»*. (2016). [Educational program of preparation of applicants for the first (Bachelor) level of higher education of specialty 014 «Secondary education (English / German / French language and literature)»]. Chernivtsi.

9. Pavlenko, V. V. (2015). *Osoblyvosti pidhotovky maybutn'oho vchytelya v respublitsi Pol'shcha v konteksti polikul'turnoho pidkholdu*. [Features of the future teacher training in the Republic of Poland in the context of the multicultural approach]. Vinnytsya.

10. Savina, A. K. (2008). *Pol'sha: problemy podhotovky uchytelya dlya shkoly XXI veka*. [Poland: problems of teacher training for the school of the twenty-first century]. Moscow.

11. Kwasnica, R. Introduction to myslenia about a help to the teachers in development // Pedagogical Studies, LXI. «With zagadnien of pedeutologii and kształcenia of teachers» / of R. Kwasnica ; rod. editor H. Kwiatkowskiej, T. Lewowickiego. it is Warsaw, 1995.

12. Mark Kwiek, 2010. Transformations of university. Institutional changes and evolutions of educational politics in Europe, poznan : Scientific publishing House of UAM.

13. Marta Tomaszewicz How the world talks English? Poland in a front-rank group. URL: <http://www.newsweek.pl/styl-of-zycia/of-jak-polacy-mowia-po-angielsku-ranking-znajomosci-angielskiego,artykuly,373514,1.html>

14. Order of Minister of National Community from a day on August, 1 2017 on business the detailed qualifications necessary from teachers (Dz. U. with 2017 poz.1575). URL: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2017/1575/1>

15. Order of Minister of Science and school Higher Business from a day on January, 17 2012 w sprawie standards of studies preparing to implementation of profession of teacher. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20120000131>

16. LAW from the day of December, 14 2016 educational (Dz.U. with 2017 poz. 59, 9 and 2203) Right for URL : <https://www.prawo.vulcan.edu.pl/przegdok.asp?qdatprz=akt&qplikid=4186>

17. Law from a day on July, 27 lipca 2005 Right about school higher (Dz.U. of number 164, p oz. 1365 is text with dn. In 05.11.2014, compatible through Office of Sejm of RP) business

18. Jacek Holub. The college of tongues will be closed. That farther? URL : http://torun.wyborcza.pl/torun/1,48723,7352415,Kolegium_jezykow_będzie_zamknięte_Co_dalej.html?disableRedirects=true

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

САВЧЕНКО Наталія Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: теорія і практика освіти молоді у Польщі та в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SAVCHENKO Nataliia Serhiivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Educational Management, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of research interests: the theory and practice of youth education in Poland and Ukraine.

Рецензент – д. п. н. професор Радул В. В. Стаття надійшла до редакції 03. 10. 2018 р.

УДК 567. 89. 34ї

СЕМЕНЮК Олег Анатолійович – доктор філологічних наук, професор, ректор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка e-mail: semenyuk_oleg@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У системі підготовки управлінців загалом і в підготовці менеджерів освіти, зокрема, важливе місце займає навчальний курс «Управління інформаційними зв'язками». Як відомо, мета цієї дисципліни полягає у формуванні знань про управління інформаційними зв'язками, про технології передачі інформації, методи та засоби її збору, відновлення, поширення та зберігання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Існує доволі широкий спектр

навчальної, наукової та науково-методичної літератури, яка стосується цієї галузі знань. Назвемо, наприклад, роботи В. С. Білоус, Л. Ф. Брикайло, О. О. Денисової, І. В. Захарової, Б. А. Кормич, В. І. Косинського, О. В. Матвієнко, Г. В. Осовської, Г. Г. Почепцова, В. Л. Плєскач, Ю. П. Сурміна, М. Г. Твердохліба та ін.

Є і розвідки, які спрямовані конкретно на вивчення й аналіз інформаційних зв'язків освітніх установ. Наприклад, праці В. Ю. Би-